

***Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä
Vanhus- ja vammaistalvelut***

VAMMAISTALVELUJEN KÄSIKIRJA 2022

Hyväksytty:

Vanhus- ja vammaistalvelujen johtaja

§ 46/16.12.2021

Asiakasmaksut:

Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvelujen ky

Hallitus 9.12.2021 § 261

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO.....	4
2. VAMMAISPALVELUJEN ORGANISAATIO.....	5
3. VAMMAISPALVELUJA OHJAAVAT LAIT JA ASETUKSET	5
4. VAIKEAVAMMAISUUDEN MÄÄRITTELY	6
5. KEHITYSVAMMAISUUDEN MÄÄRITTELY.....	6
6. VAMMAISPALVELULAIN MUKAISET PALVELUT.....	6
6.1 Kunnan erityisen järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvat palvelut ja taloudelliset tukitoimet (subjektiiviset oikeudet).....	6
6.1.1. Vammaispalvelulain mukaiset kuljetus- ja saattajapalvelut	6
6.1.2. Vaikeavammaisten asunnon muutostyöt ja asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet	8
6.1.3. Henkilökohtainen apu	9
6.1.4. Palveluasuminen	10
6.1.5. Päivätoiminta	11
6.2. Vaikeavammaisten määrärahasidonnaiset palvelut ja tukitoimet (ei-subjektiiviset).....	12
6.2.1. Päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa tarvittavat välineet, koneet ja laitteet.....	12
6.2.2. Ylimääräiset vaatekustannukset	13
6.2.3. Erityisravinto	13
6.2.4. Kuntoutusohjaus ja sopeutumisvalmennus	13
6.2.5 Henkilökohtainen budjetointi	14
7. KEHITYSVAMMAISTEN ERITYISHUOLTOLAIN MUKAISET PALVELUT JA RAJOITTAMISTOIMENPITEET	14
7.1. Tuettu, ohjattu ja autettu asuminen.....	15
7.2. Perhehoito.....	16
7.3. Kehitysvammaisten päivä- ja työtoiminta.....	16
7.4. Koululaisten aamu-, iltapäivä ja loma-ajanhoito.....	17
7.5. Laitoshoito.....	17
7.6 Rajoittamistoimenpiteet	17
8. SOSIAALIHUOLTOLAIN MUKAINEN KULJETUSPALVELU	19
8.1. Palvelun myöntämisen perusteet	19
8.2 Sosiaalihuoltolain mukainen kuljetuspalvelu sotainvalideille ja rintamaveteraaneille	20
9. ASIAKASPROSESSI	21
9.1. Palvelutarpeen arviointi	22
9.2. Palvelusuunnitelma.....	22
9.3. Päätöksen teko.....	23
9.4. Asiakkuuden päättyminen.....	23
10. ASIAKASMAKSUKÄYTÄNTÖ	23

10.1. Kehitysvammahuollon asiakasmaksut	23
10.1.1. Asiakasmaksut kehitysvammaisten erityishuollon asumispalveluissa.....	24
10.1.2. Päivä- ja työtoiminnan asiakasmaksut	24
10.1.3. Lyhytaikaisen laitoshoidon maksut	24
10.2. Vammaispalvelulain mukaiset asiakasmaksut	25
10.2.1. Asiakasmaksut vammaispalvelulain mukaisessa palveluasumisessa.....	25
10.3. Tukipalvelumaksut	25
10.4. Jaksohoidon maksut.....	28
10.5. Lyhytaikaisen ja kiertävän perhehoidon maksut.....	29
11. Henkilökohtaisen avustajan palkkio	29

1. JOHDANTO

Vammaispalveluilla tarkoitetaan vammais- ja kehitysvamma palvelujen palveluita. Essotessa palveluja järjestetään ja tuotetaan Mikkelissä, Juvalla, Kangasniemellä, Mäntyharjussa, Hirvensalmella, Pertunmaalla ja Puumalassa.

Vammaispalveluja haetaan pääsääntöisesti kirjallisella hakemuksella. Hakemuslomakkeita löytyy sähköisenä osoitteesta www.essote.fi/lomakkeet tai niitä voi noutaa Essoten hyvinvointikeskuksista tai monitoimijakeskus OmaTorilta. Hakemuslomakkeen voi palauttaa lomakkeissa mainittuihin toimipisteisiin. Palveluita voi hakea myös sähköisellä hakemuksella joka löytyy osoitteesta <https://www.essote.fi/ota-yhteytta-sahkoisesti/>.

Essoten hallitus vahvistaa etuuksien ja palveluiden myöntämisen kriteerit sekä maksut ja taksat.

Essotella on tavoitteena, että henkilö saa tarpeenmukaiset palvelut oikea-aikaisesti. Palvelujen myöntämistä ohjaavat lakien ja asetusten määrittelemät palvelukohtaiset myöntämisperusteet. Sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut ovat ensisijaisia. Vammaispalvelulainmukaisia palveluja ja tukitoimia järjestetään, mikäli vammaisen henkilö ei saa riittäviä ja hänelle sopivia palveluja tai tukitoimia muun lain nojalla. Kehitysvammaisille henkilöille erityishuoltolaki turvaa ne palvelut, joita he eivät voi saada muun lain nojalla.

Toimintakäsikirjaa päivitetään ja arvioidaan säännöllisesti osana vuosittaista toiminnansuunnittelua ja arviointia. Toimintakäsikirja on tarkoitettu palvelun hakijalle, hänen läheisilleen, Essoten työntekijöille sekä palvelujen tuottajille.

THL on laatinut sähköisen vammaispalvelujen käsikirjan, joka toimii vammaispalvelujen työntekijöiden työvälineenä ja löytyy osoitteesta: <https://thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja>

Vammaispalveluiden toimintaa ohjaa vammaispoliittinen ohjelma (VAMPO), mikä on laadittu vuosille 2020 - 2023. <https://www.essote.fi/wp-content/uploads/sites/2/2020/02/essoten-alueenvammaispoliittinen-ohjelma-2020-23.pdf>

2. VAMMAISPALVELUJEN ORGANISAATIO

Essoten vammais- ja kehitysvammaispalvelut kuuluvat Vanhus- ja vammaispalvelujen vastuualueeseen. Vammaispalvelun ja kehitysvammahuollon tehtäviä tekevät sosiaalityöntekijät, vammaispalvelun erityistyöntekijä, palveluohjaajat, koordinaattorit sekä muut ohjaajat.

Essotessa toimii keskitetty asiakasohjaus, josta vammaispalvelun asiakkaalla on mahdollista saada yksilöllistä ohjausta ja neuvontaa palveluihin liittyen.

3. VAMMAISPALVELUJA OHJAAVAT LAIT JA ASETUKSET

Vammaispalveluja ohjaavat seuraavat lait, säädökset, ohjelmat ja suositukset:

- Sosiaalihuoltolaki <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301>
- Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista
- Asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1987/19870380>
- Laki kehitysvammaisten erityishuollosta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1977/19770519>
- Laki yksityisistä sosiaalipalveluista <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110922>
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20000812>
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920734>
- Suomen perustuslaki <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>
- Hallintolaki <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030434>
- Yhdenvertaisuuslaki <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141325>
- Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen valvontaohjelma
- Kehitysvamma-alan asumisen neuvottelukunnan laatusuositukset
- vammaispoliittinen ohjelma VAMPO
- Kuntainfot, menettelytapaohjeet STM
- YK:n yleissopimus

4. VAIKEAVAMMAISUUDEN MÄÄRITTELY

Vaikeavammaisena henkilönä pidetään vammaispalvelulain 2§:n mukaisesti sellaista henkilöä, jolla on vamman tai sairauden johdosta pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoritua tavanomaisista elämäntoiminnoista. Vaikeavammaisena henkilönä voidaan pitää henkilöä, jolla on vammasta tai sairaudesta aiheutuva pysyvä toimintakyvyn muutos tai toimintakyvyn etenevä heikkeneminen. Vammaispalvelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia ei pääsääntöisesti myönnetä kuntoutumisvaiheessa olevalle henkilölle. Vaikeavammaisena pidettävän henkilön avuntarve ei johdu pääasiassa ikääntymiseen liittyvistä sairauksista ja/tai vastaavasta toimintakyvyn heikkenemisestä esim. muistisairaudet.

5. KEHITYSVAMMAISUUDEN MÄÄRITTELY

Kehitysvammaisena henkilönä pidetään kehitysvammaisten erityishuollon 1§:n mukaisesti sellaista henkilöä, jonka kehitys tai henkinen toiminta on estynyt tai häiriintynyt synnynnäisen tai kehitysiässä saadun sairauden, vian tai vamman vuoksi ja joka ei voi saada tarvitsemiaan palveluja muun lain nojalla.

6. VAMMAISPALVELULAIN MUKAISET PALVELUT

6.1 Kunnan erityisen järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvat palvelut ja taloudelliset tukitoimet (subjektiiviset oikeudet)

6.1.1. Vammaispalvelulain mukaiset kuljetus- ja saattajapalvelut

Vaikeavammaisena pidetään henkilöä, jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia liikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia. Vammasta aiheutuvan haitan tulee kestää vähintään yhden vuoden.

Kuljetuspalveluihin ja niihin liittyvine saattajapalveluihin kuuluu henkilön työssä käymisen, opiskelun, asioimisen ja yhteiskunnallisen osallistumisen, virkistyksen, harrastuksen tai muun

sellaisen syyn vuoksi tarpeelliset jokapäiväiseen elämään kuuluvat matkat.

<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1987/19870759>

Kuljetuspalveluja ei järjestetä henkilölle, joka voi saada näitä palveluja muun palvelun nojalla. Kuljetuspalvelumatkoja ei saa käyttää muun lain nojalla korvattaviin matkoihin, kuten lääkärissä käynti, sairaalamatka, lääkärin määräämä tutkimus, kuntoutus, hoito tai veteraanikuntoutusmatka. Vammaispalvelulain mukaista kuljetuspalvelua voi käyttää ainoastaan kotikunnassa ja sen ympäristökunnissa.

Mikäli vaikeavammaisen henkilö tarvitsee saattajaa avukseen käyttäessään kuljetuspalveluita, hänellä on oikeus käyttää yhtä saattajaa kyseisten matkojen aikana. Saattajapalvelulla tarkoitetaan välittömästi ennen matkaa, matkan aikana ja välittömästi matkan jälkeen tapahtuvaa avustamista. Saattajapalvelun tarkoituksena on mahdollistaa asiakkaalle kuljetuspalveluiden käyttö. Saattajapalvelua ei voida ulottaa muihin tarkoituksiin, kuin välittömästi kuljetuspalveluihin liikkumisessa avustamiseen. Se ei tarkoita avustamista muissa tilanteissa, kuten esimerkiksi kaupassa tai muissa, jokapäiväiseen elämään liittyvissä toiminnoissa.

Kuljetuspalveluiden erillisoikeuksia, kuten suorasoitto-oikeus, vakiotaksin käyttöoikeus, yhdistelykielto, avustamisoikeus sekä invataksin käyttöoikeus, haetaan erikseen vammaispalvelusta. Erillisoikeuden myöntämisen perusteena tulee olla sairaus tai vamma, joka estää palvelun käytön ilman erillisoikeutta tai henkilöllä on kohtuuttoman suuria vaikeuksia käyttää palvelua ilman erillisoikeutta.

Naapurikuntien ulkopuolelle vammaispalvelulain mukaisina kuljetuspalveluina voidaan korvata ainoastaan matkat lähiomaisen häihin, hautajaisiin tai ristiäisiin. Kyseessä olevat matkat haetaan erikseen vammaispalvelusta.

Essoten alueen sote- ja henkilöstökuljetukset on järjestetty Sansia Oy:n palveluna 1.1.2020 alkaen, lukuun ottamatta Juvaa. Juvan kunta ei kuulu Sansian kuljetuspalveluiden järjestelyn piiriin, Juvan kunta järjestää kuljetuspalvelut suorasoitto-mallilla. Kaikki kuljetuspalvelumatkat Essoten alueella tilataan Sansian matkojenyhdistelykeskuksen (MYK) kautta lukuunottamatta Juvan aluetta.

Essoten alueen kunnissa Mikkeli, Kangasniemi, Hirvensalmi, Mäntyharju, Pertunmaa ja Puumalan kuljetuspalvelumatkojen omavastuut määräytyvät 1.12.2021 alkaen Mikkelin Waltti-kertalipun mukaisesti. Waltti-korttivyöhykkeiden sisällä omavastuu määräytyy Mikkelin Waltti-kertalipun mukaan. Mikäli asiakkaan lähtö tai määränpää on Waltti-vyöhykkeen ulkopuolella tai matka tapahtuu kokonaan vyöhykkeen ulkopuolella, niin omavastuu määräytyy matkahuollon vuonna 2014 vahvistetun kilometritaulukon mukaisesti.

Juvan kunta ei kuulu Sansian kuljetuspalveluiden järjestelyn piiriin ja järjestää omavastuiden perinnän eri tavalla. Juvan kunnan vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalveluasiakkaiden omavastuu määräytyy 1.1.2022 alkaen Juva-Mikkeli-Juva välillä Waltti-kertalipun hinnoittelun mukaisesti. Muilta osin Juvalla matkan omavastuu määräytyy Matkahuollon kilometritaksan kertalipun hinnan mukaisesti.

6.1.2. Vaikeavammaisten asunnon muutostyöt ja asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet

Asunnon muutostöissä ja asuntoon kuuluvissa välineissä, koneissa ja laitteissa vaikeavammaisena henkilönä pidetään henkilöä, jolle liikkuminen tai muu oma toiminen suoriutuminen vakituksessa asunnossa tuottaa vamman tai sairauden vuoksi erityisiä vaikeuksia.

<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1987/19870759>

Vammasta aiheutuvan haitan tulee kestää pääsääntöisesti vähintään yhden vuoden. Kunnalla/kuntayhtymällä ei kuitenkaan ole erityistä velvollisuutta kustannusten korvaamiseen, jos vaikeavammaisen henkilön riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon toimenpitein. Kunnan/kuntayhtymän on korvattava vaikeavammaiselle henkilölle asunnonmuutostöistä sekä asuntoon kuuluvien välineiden ja laitteiden hankkimisesta hänelle aiheutuvat kohtuulliset kustannukset, jos hän vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee näitä toimenpiteitä suoriutuakseen tavanomaisista elämäntoiminnoista.

Korvattavia asunnonmuutostöitä ovat henkilön vamman tai sairauden vuoksi suoritettavat välttämättömät rakennustyöt kuten ovien leventäminen, luiskien rakentaminen, peseytymistilan (ei saunan) ja wc:n muutostyöt, LVI-työt, sähkötyöt, kiinteiden kalusteiden ja rakennus- ja sisustusmateriaalien muuttaminen sekä vastaavat muut henkilön vakituksessa asunnossa

suoritettavat rakennustyöt. Asunnon muutostyöksi katsotaan myös muutostöiden suunnittelu sekä esteiden poistaminen asunnon välittömästä lähiympäristöstä. Korvattavia asuntoon kuuluvia välineitä ja laitteita ovat esim. nostolaitteet, hälytyslaitteet tai vastaavat muut asuntoon kiinteästi asennettavat välineet ja laitteet.

Korvausta muutostöiden ja asuntoon kuuluvien välineiden, koneiden ja laitteiden suositellaan haettavaksi ennen muutostöiden aloittamista. Mikäli asiakkaalle muodostuu kustannuksia edellä mainituista palveluista, tulee niihin hakea vammaispalvelulainmukaista taloudellista tukea viimeistään puoli vuotta kustannusten syntymisestä.

6.1.3. Henkilökohtainen apu

Henkilökohtaista apua järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, joka tarvitsee pitkäaikaisen tai etenevän vamman tai sairauden johdosta välttämättä ja toistuvasti toisen henkilön apua suoriutuakseen päivittäisissä toimissa, työssä ja opiskelussa, harrastuksissa, yhteiskunnallisessa osallistumisessa tai sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä, eikä avuntarve johdu pääasiassa ikääntymiseen liittyvistä sairauksista ja/tai vastaavasta toimintakyvyn heikkenemisestä esim. muistisairaudet. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1987/19870380>

Henkilökohtaista apua on järjestettävä päivittäisiä toimia, työtä ja opiskelua varten siinä laajuudessa kuin vaikeavammaisen henkilö sitä välttämättä tarvitsee. Henkilökohtaista apua on järjestettävä harrastuksiin, yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja sosiaalisten suhteiden ylläpitämiseen vähintään 30 tuntia kuukaudessa, jollei tätä pienempi tuntimäärä riitä turvaamaan vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avuntarvetta. Henkilökohtainen apu kattaa tavanomaiseen elämään kuuluvan avustamisen Suomessa sekä tavanomaiseen elämään kuuluvat ulkomaille suuntautuvat lyhytkestoiset lomamatkat. Henkilökohtaisen avustajan avunjärjestämiseen ei ole erityistä velvollisuutta, jos vaikeavammaisen riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon toimenpitein. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1987/19870380>

Vaikeavammaisen henkilön on itse pystyttävä määrittelemään avuntarpeen sisältö ja toteutustapa. Henkilökohtaisen avun käyttö edellyttää siten henkilöltä omaan elämään liittyviä päätöksiä ja kyky

johtaa ja ohjata tilannetta ja toimintaa, jossa avustaja työskentelee. Henkilökohtaista apua ei myönnetä, jos avuntarve perustuu pääosin hoivaan, hoitoon tai valvontaan.

Henkilökohtaisen avun myöntäminen perustuu asiakkaan kanssa tehtävään palvelutarpeen arviointiin ja päätös henkilökohtaisen avun toteuttamistavasta ja tuntimääristä tehdään yksilöllisen harkinnan ja hakemuksen tietojen perusteella. Henkilökohtaisen avun järjestämistapoja Essotessa ovat työnantajamalli, palveluseteli sekä ostopalvelu. Työnantajamallissa vaikeavammaisen henkilö toimii itse avustajansa työnantajana. Asiakkaan oikeus palveluseteliin sekä henkilökohtaisen avun määrä kartoitetaan palvelusuunnitelmassa. Vammaisten henkilökohtaisen avun palvelusetelin arvo on 25 € /tunti. Myönnetystä henkilökohtaisen avun palvelusetelistä ei saa jäädä omavastuuosuutta asiakkaan maksettavaksi.

Henkilökohtaisen avun palvelusetelin palveluntuottajat löytyvät osoitteesta www.palse.fi. Lisätietoa palvelusetelistä löytyy Essoten sivuilta <https://www.essote.fi/palveluseteli/tietoaasiakkaalle-palvelusetelista/>.

Essoten alueella työskentelee henkilökohtaisen avun palvelukoordinaattori, jolta on mahdollista saada apua avustajan rekrytointiin ja työsuhdeasioihin.

6.1.4. Palveluasuminen

Palveluasumista järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, joka vammansa tai sairautensa vuoksi tarvitsee toisen henkilön apua päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen jatkuvuuteen, vuorokauden eri aikoina tai muutoin erityisen runsaasti. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1987/19870759>. Palveluasumisella tuetaan vaikeavammaisen henkilön osallistumismahdollisuuksia ja oikeutta päättää omasta hoidostaan ja huolenpidostaan. Palveluasuminen tarkoittaa mahdollisimman itsenäistä asumista, riittäviä palveluja ja hyvää, tarvittaessa ympärivuorokautista asumisturvallisuutta.

Palveluasuminen voidaan järjestää henkilön omaan kotiin tai muuhun tarpeen mukaiseen asumismuotoon. Palveluasumiseen kuuluvat asumiseen liittyvät palvelut, jotka ovat välttämättömiä

asiakkaan jokapäiväiselle suoriutumiseksi. Asumiseen liittyviä palveluja voivat olla avustaminen asumiseen liittyvissä toiminnoissa, kuten liikkumisessa, pukeutumisessa, henkilökohtaisessa hygieniassa ja ruokataloudessa sekä ne palvelut, jotka tarvitaan asiakkaan terveyden, kuntoutuksen ja viihtyvyyden edistämiseksi <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1987/19870759>.

Kunnalla/kuntayhtymällä on oikeus järjestää palveluasumiseen liittyviä palveluja esim. kotihoito, henkilökohtainen apu, kolmannen sektorin palvelut, omaishoidontuki, asunnonmuutostyöt sekä turvapalvelut. Mikäli asiakkaalle myönnetään palveluasuminen, ovat em. palvelut hänelle maksuttomia.

Palveluasumisen erityiskustannuksista voidaan periä vakuutusyhtiöltä korvaus silloin, kun vammaisen henkilö saa korvausta näihin muun lain nojalla lähinnä tapaturma- ja liikennevakuutuksen nojalla.

Kuntayhtymä järjestää palveluasumisen pääasiassa palvelusetelillä. Palvelusetelin voi saada vammaisen henkilö, joka on oikeutettu vammaispalvelulain mukaiseen palveluasumiseen.

Palveluasumista voidaan järjestää kuntayhtymän omissa palveluasumisyksiköissä tai ostopalveluna. Mikkelissä toimii v. 2020 perustettu vaikeavammaisten oma palveluasumisen yksikkö Sirkola. Palveluasumisyksikkö tarjoaa 15 tehostetun palveluasumisen paikkaa vaikeavammaisille aikuisille henkilöille.

Essotessa palveluasumisen hakemukset käsitellään moniammatillisessa työryhmässä (SAS), joka arvioi palveluasumisen tarvetta myöntämisperusteiden mukaisesti.

6.1.5. Päivätoiminta

Vammaispalvelulain mukaan päivätoimintaa järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään työkyvyttöntä henkilöä, jolla ei vamma tai sairauden aiheuttaman erittäin vaikean toimintarajoitteen vuoksi ole edellytyksiä osallistua sosiaalihuoltolaissa tarkoitettuun työtoimintaan ja jonka toimeentulo perustuu pääosin sairauden tai työkyvyttömyyden perusteella myönnettäviin

etuuksiin. Edellytyksenä lisäksi on, ettei henkilö voi vamman tai sairauden toimintarajoitteen vuoksi osallistua sosiaalihuoltolain mukaiseen työtoimintaan.

Päivätoiminta on vammaispalvelulain mukaisesti maksutonta. Kuljetuksista peritään omavastuuosuus ja ateriat ovat omakustanteisia.

6.2. Vaikeavammaisten määrärahasidonnaiset palvelut ja tukitoimet (ei-subjektiiviset)

6.2.1. Päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa tarvittavat välineet, koneet ja laitteet

Päivittäisissä toiminnoissa tarvittavia koneita ja laitteita myönnetään harkinnanvaraisesti sellaiselle vaikeavammaiselle henkilölle, joka tarvitsee niitä vammansa tai sairautensa johdosta liikkumisessa, viestinnässä, henkilökohtaisessa suoriutumisessa kotona tai vapaa-ajan toiminnoissa.

Päivittäisissä tukitoimissa tarvittavat välineet, koneet ja laitteet ovat määrärahasidonnainen, harkinnanvarainen taloudellinen tuki, joka kohdistuu muihin kuin lääkinnällisen kuntoutuksen kuuluviin apuvälineisiin. Avustusta voidaan myöntää esim. kodinkoneisiin, harrastusvälineisiin ja viestintävälineisiin.

Taloudellisia tukitoimia on haettava kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun kustannukset ovat syntyneet. Korvaus on puolet vammaiselle henkilölle aiheutuvista todellisista kohtuullisista hankintakustannuksista. Vakiomalliseen välineeseen, koneeseen tai laitteeseen tehdyt vamman tai sairauden vaatimat välttämättömät muutostyöt korvataan kuitenkin kokonaan.

Tukitoimen myöntämiseksi hakijalla tulee olla toimittaa vammaispalveluun arkistotunnuksellinen kuitti välineen, laitteen tai koneen hankintaan liittyvästä maksusta.

Autoavustukset

Autoavustusta voidaan myöntää vaikeavammaisen henkilön jokapäiväiseen liikkumiseen tai kuljettamiseen. Edellytyksenä auton hankinnasta aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi vammaispalvelulain perusteella on, että vammasta tai sairaudesta aiheutuu liikkumisvälineen tarve päivittäisissä toimissa ja että tämä tarve liikkumiseen on jatkuvaa, päivittäistä tai usein toistuvaa.

Auton kohtuuhintaisuutta määriteltäessä otetaan huomioon vamman tai sairauden aiheuttama välttämätön tarve. Korvattavaksi tulee osuus vammaiselle henkilölle soveltuvan kohtuuhintaisen auton hankintahinnasta. Korvausta laskettaessa otetaan huomioon tarkoitukseen soveltuvan ja kohtuullisen hintaisen auton hankintahinta, saatu autoveron palautus ja vanhan auton myynnistä saatu hyvitys.

Autoavustuksen myöntämiseksi hakijalla tulee olla toimittaa vammaispalveluun arkistotunnuksellinen kuitti auton maksusta.

Kuntayhtymä voi kohdentaa määrärahojaan silloin, kun kysymys on määrärahasidonnaisesta tukitoimesta tai palvelusta.

6.2.2. Ylimääräiset vaatekustannukset

Vammaiselle henkilölle voidaan korvata ylimääräisiä vaatekustannuksia, jotka johtuvat vamman tai sairauden aiheuttamasta vaatteiden tavanomaista huomattavasti suuremmasta kulumisesta tai siitä, että henkilö ei vammansa vuoksi voi käyttää valmiina ostettavia vaatteita tai jalkineita.

6.2.3. Erityisravinto

Vammaiselle henkilölle voidaan korvata ylimääräiset kustannukset, jotka aiheutuvat erityisravinnosta tai erityisravintovalmisteista, joita henkilö joutuu käyttämään pitkäaikaisesti ja säännöllisesti vamman tai sairauden vuoksi.

6.2.4. Kuntoutusohjaus ja sopeutumisvalmennus

Sopeutumisvalmennukseen kuuluu neuvonta, ohjaus ja valmennus vammaisen henkilön ja hänen lähiyhteisönsä sosiaalisen toimintakyvyn edistämiseksi. Sopeutumisvalmennuksen tarkoituksena on opetella elämään vamman tai sairauden kanssa arjessa ja löytää ratkaisuja erilaisiin käytännön haasteisiin. Sopeutumisvalmennusta voidaan toteuttaa yksilöllisesti tai ryhmäkohtaisesti.

Autismikuntoutusohjausta on mahdollista saada Essotessa vammaispalvelusta sopeutumisvalmennuksena. Sopeutumisvalmennuksen tavoitteena on vammaisen henkilön toimintakyvyn edistäminen.

Kuntoutusohjausta on saatavissa Essotessa terveystalouden vastuualueelta kuntoutusohjaajilta.

6.2.5 Henkilökohtainen budjetointi

Henkilökohtainen budjetointi on yksilöllisesti räätälöidyn avun ja tuen järjestämisen tapa, jossa henkilö on itse keskiössä suunnittelemassa tarvitsemaansa apua, tukea ja palvelujen kokonaisuutta.

Essote on toteuttanut yhteistyössä Vaalijalan kuntayhtymän kanssa Sopiva- Etelä-Savon budjetoinnin hankkeen. Sopiva-hankkeessa kehitetty Sopivan tuen ja henkilökohtaisen budjetoinnin toimintamalli otetaan käyttöön vuonna 2022 Essotessa vammaispalvelujen asiakkaille, joille se sopii palveluiden järjestämisen tapana.

Sopivan tuen toimintamallia on jatkossa tarkoitus laajentaa tulevalle Etelä-Savon hyvinvointialueelle ja koskemaan vammaispalveluiden asiakkaiden lisäksi myös muita sosiaalipalveluiden asiakasryhmiä.

7. KEHITYSVAMMAISTEN ERITYISHUOLTOLAIN MUKAISET PALVELUT JA RAJOITTAMISTOIMENPITEET

Kehitysvammaisten erityishuolto

Erytyishuollon tarkoituksena on edistää kehitysvammaisen suoriutumista päivittäisistä toiminnoista, toimeentulosta ja sopeutumisesta yhteiskuntaan sekä turvata hänen tarvitsemansa hoito ja huolenpito. Laki kehitysvammaisten erityishuollosta (1§).

Erytyishuoltoon kuuluvia palveluita ovat, sen mukaan kuin asetuksella tai lain nojalla muutoin säädetään tai määrätään; tutkimus, joka käsittää erityishuollon yksilöllisen suunnittelun ja toteuttamisen edellyttämät lääketieteelliset, psykologiset ja sosiaaliset selvitykset sekä soveltuvuuskokeet; erityishuollon edellyttämä terveydenhuolto, ohjaus, kuntoutus ja toiminnallinen valmennus, työ - ja päivätoiminnan sekä asumisen järjestäminen sekä muu vastaava

yhteiskuntaan sopeutumista edistävä toiminta, henkilökohtaisten apuneuvojen ja apuvälineiden järjestäminen, yksilöllinen hoito ja muu huolenpito, kehitysvammaisen läheisten ohjaus ja neuvonta, tiedotustoiminta, kehityshäiriöiden ehkäisy sekä muu vastaava erityishuollon toteuttamiseksi tarpeellinen toiminta.

Erytishuollon palveluiden arviointi ja koordinointi tehdään Essoten vammaispalveluissa. Erytishuollon palveluita haetaan vammaispalveluista ja erityishuollon johtoryhmä arvioi erityishuollon tarpeen.

Kehitysvammaisten erityishuolto-ohjelma (EHO)

Kehitysvammalain mukaan jokaista erityishuollon tarpeessa olevaa henkilöä varten tulee laatia ja hyväksyä yksilöllinen erityishuolto-ohjelma (EHO), joka määrittelee henkilön tarvitsemat erityishuollon palvelut. Vammaispalveluissa erityishuoltopäätöksiä tehdään omana toimintana ja palveluihin ohjautuminen koordinoidaan vammaispalveluiden palveluohjauksessa. Ohjelmaan kirjataan kaikki erityishuollon toteuttamiseksi tarvittavat palvelut, jotka järjestetään kehitysvammalain nojalla. Erytishuolto-ohjelma on laadittava mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä asianomaisen henkilön itsensä tai edunvalvojan tai huoltajansa sekä sosiaalilautakunnan kanssa (Laki kehitysvammaisten erityishuollosta 34 §). Ohjelma on tarkistettava tarvittaessa tai viimeistään päätökseen merkittynä ajankohtana.

Kehitysvammaisille ja heidän perheilleen saa neuvontaa, ohjausta ja asiantuntemusta kehitysvammaisuuteen liittyvissä asioissa Vaalijalan Etelä-Savon poliklinikalta.

7.1. Tuettu, ohjattu ja autettu asuminen

- Tukiasumisessa henkilö asuu omassa kodissaan ja saa yksilöllistä apua ja tukea tarpeensa mukaan.
- Ohjatulla asumisella tarkoitetaan asumisyksikköjä, joissa tarjotaan asukkaille päivittäin tukea (henkilökunta paikalla aamusta iltaan).
- Autettu asuminen sisältää henkilökunnan tuen ja ohjauksen kaikkina vuorokauden aikoina.

Tilapäinen asumispalvelu on tarkoitettu tukemaan kehitysvammaisen kotona asumista. Tilapäinen asumispalvelu voidaan myöntää palvelutarpeen mukaisesti. Ohjattu ja autettu asumispalvelu järjestetään pääosin palvelusetelillä. Palveluasumista voidaan järjestää myös kuntayhtymän omissa asumispalveluyksiköissä tai ostopalveluna Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalujen kuntayhtymässä asumispalveluja ostetaan oman toiminnan lisäksi Vaalijalan kuntayhtymältä, Savon vammaisasuntosäätiöltä sekä yksityisiltä palveluntuottajilta.

7.2. Perhehoito

Pitkä- ja lyhytaikaista perhehoitoa järjestetään toimeksiantosopimuksella tai ostopalveluna. Lyhytaikaista perhehoitoa järjestetään perheen jaksamisen tueksi ja omaishoidon vapaiden järjestämiseksi. Harkinnanvaraisesti ja määrärahojen puitteissa voidaan ostaa perhelomitusta perheiden jaksamisen tueksi.

7.3. Kehitysvammaisten päivä- ja työtoiminta

Kehitysvammaisten erityishuoltolain (2 §, 39 §) mukaan kehitysvammaiselle henkilölle järjestetään päivä- ja työtoimintaa, jonka tarkoituksena on edistää kehitysvammaisten henkilöiden yhteiskunnallista sopeutumista ja tarjota mielekästä tekemistä ja toimintaa. Lisäksi muita palveluita ovat avotyötoiminta sekä työvalmennus.

Avotyötoiminnalla tarkoitetaan työtä tavallisella työpaikalla ja siitä maksetaan työosuusrahaa. Työvalmennus auttaa asiakasta sopeutumaan työelämään tukemalla sekä asiakasta työntekijänä että työyhteisöä. Tarvittavat työ- ja päivätoimintakuljetukset järjestetään erityishuoltona, jolloin ne ovat asiakkaalle maksuttomia.

Etelä-Savon sosiaali- ja terveystoimen kuntayhtymän alueella työ- ja päivätoimintaa järjestetään omana tuotantona sekä ostopalveluna Vaalijalan kuntayhtymältä, Savon vammaisasuntosäätiöltä sekä muilta yksityisiltä palveluntuottajilta. Avotyötoimintaa ja työvalmennusta järjestetään myös Essoten omissa toimipisteissä sekä paikallisissa yrityksissä.

7.4. Koululaisten aamu-, iltapäivä ja loma-ajanhoito

Erytishuoltolain mukainen koululaisten aamu-, iltapäivä ja loma-ajanhoito järjestetään asiakkaan yksilölliset tarpeet huomioiden erityishuoltona. Yli 16-vuotta täyttäneiltä peritään hoidon ajalta osittaisena ylläpitomaksuna ateriamaksu, muutoin hoito- ja tarvittavat kuljetukset ovat asiakkaalle maksuttomia. Koululaisten aamu-, iltapäivä ja loma-ajanhoitoa järjestetään Essoten alueella toimintakeskus Kipinässä sekä koulujen iltapäivähoidon yhteydessä.

7.5. Laitoshoito

Laitoshoito on tarkoitettu henkilölle, joka tarvitsee apua, hoitoa tai muuta huolenpitoa, jota ei voida järjestää hänen omassa kodissaan avohuollon tukitoimin tai asumispalveluissa. Laitoshoito sisältää kaikki asiakkaan tarvitsemat palvelut. Asiakkaan palvelutarpeisiin pyritään vastaamaan ensisijaisesti avohuollon tukipalveluin. Laitoshoito on viimesijainen vaihtoehto.

Laitoshoitoa on sekä pitkäaikaista että lyhytaikaista. Lyhytaikaisen laitoshoidon kuntoutusjaksot tukevat kehitysvammaisen henkilön kotona selviytymistä ja kuntoutumista sekä hoitavan omaisen jaksamista. Vaalijalan kuntayhtymä vastaa alueen laitoshoidon järjestämisestä.

Valtioneuvoston periaatepäätöksen (21.1.2010) mukaisesti laitoshoitoa vähennetään ja tavoitteena on saada kaikki pitkäaikaisasiakkaat pois laitoshoidosta.

7.6 Rajoittamistoimenpiteet

Rajoitustoimenpiteitä on mahdollista käyttää vain viimesijaisena vaihtoehtona, kun kaikki muut lievemmat keinot on käytetty. Tavoitteena on, ettei rajoitustoimenpiteitä tarvitsisi käyttää. Vain laissa mainitut rajoitustoimenpiteet ovat sallittuja Kehitysvammalaki 42 b §

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1977/19770519#L3aP42b>

Rajoitustoimenpiteitä saa käyttää vain silloin, kun:

- erityishuollossa oleva henkilö ei kykene tekemään hoitoaan ja huolenpitoaan koskevia ratkaisuja eikä ymmärtämään käyttäytymisensä seurauksia;

- rajoittaminen on välttämätöntä erityishuollossa olevan henkilön tai jonkun toisen henkilön terveyden tai turvallisuuden suojaamiseksi tai merkittävän omaisuusvahingon torjumiseksi ja muut, lievemmat keinot eivät ole tilanteeseen soveltuvia tai riittäviä.

Rajoitustoimenpide pitää toteuttaa ihmisarvoa kunnioittaen, turvallisesti ja henkilö perustarpeista huolehtien. Rajoitustoimenpiteen käyttö pitää lopettaa heti, kun se ei ole enää välttämätöntä tai se vaarantaa rajoitetun henkilön terveyden tai turvallisuuden.

Jos rajoitus kohdistuu alaikäiseen, on otettava huomioon alaikäisen etu ja hänen ikänsä ja kehitystasonsa Kehitysvammalaki 42 d §

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1977/19770519#L3aP42b>

Vaikka kaikki rajoitustoimenpiteiden käytön edellytykset täytyisivät, asiakasta voi rajoittaa vain laissa tarkasti määritetyillä tavoilla. Erityishuollossa sallittuja rajoitustoimenpiteitä ovat ainoastaan:

- Kiinnipitäminen
- Aineiden ja esineiden haltuunotto
- Henkilöntarkastus
- Lyhytaikainen erillään pitäminen
- Välttämättömän terveydenhuollon antaminen vastustuksesta riippumatta
- Rajoittavien välineiden ja asusteiden käyttö päivittäisissä toiminnoissa
- Rajoittavien välineiden ja asusteiden käyttö vakavissa vaaratilanteissa
- Valvottu liikkuminen
- Poistumisen estäminen

Kehitysvammalaissa on säännelty erikseen kutakin rajoitustoimenpidettä koskevassa pykälässä, kuka saa käytännössä toteuttaa rajoitustoimenpiteen ja kuka tekee asiassa päätöksen tai ratkaisun.

8. SOSIAALIHUOLTOLAIN MUKAINEN KULJETUSPALVELU

Sosiaalihuoltolain mukaisesta kuljetuspalvelusta säädetään sosiaalihuoltolaissa ja sosiaalihuoltoasetuksessa. Sosiaalihuoltolainmukainen kuljetuspalvelu on kuntayhtymän harkinnanvarainen ja määrärahasidonnainen etuus. Sosiaalihuoltolain mukainen kuljetuspalvelu on tarkoitettu asiakkaan omatoimisuuden tukemiseen ja asioiden hoitamiseen.

Sosiaalihuoltolain mukaisen kuljetuspalvelun myöntämisperusteet esteetön ja toimiva julkinen joukkoliikenne mukaan lukien kutsu- ja palveluliikenne on ensisijainen tapa järjestää kaikille soveltuva liikkuminen. Kuljetuspalvelu on palvelu, jota voidaan myöntää ylläpitämään asiakkaan itsenäistä selviytymistä ja tukemaan kotona asumista, ja se perustuu aina palvelutarpeen arviointiin.

8.1. Palvelun myöntämisen perusteet

Myönnetään varattomalle tai vähävaraiselle henkilölle, jolla on ikääntymisestä, vammasta tai sairaudesta johtuvaa liikuntarajoitteisuutta. Sosiaalihuoltolain mukaista kuljetustukea ei myönnetä, jos samassa taloudessa on auto käytössä.

Sosiaalihuoltolain mukaista kuljetustukea ei myönnetä, jos asiakas asuu palveluliikenteen toiminta-alueella ja asiakas pystyy käyttämään palveluliikennettä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia. Yksinäinen henkilö katsotaan varattomaksi tai vähävaraiseksi, jos hänen bruttotulonsa ovat enintään 1 200 € tai talletukset ovat enintään 3 000 €. Asumistukea, eläkkeensaajan hoitotukea ja rintamalisiä ei huomioida tuloksi. Avio- tai avoliitossa asuva hakija katsotaan varattomaksi tai vähävaraiseksi, jos puolisoiden yhteenlaskettu bruttotulo on enintään 1 900 € tai talletuksia on enintään 6 000€.

Kuljetustukea myönnetään enintään kahdeksan (8) yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa kotikunnan/asuinkunnan alueelle. Mikäli asiakkaan asiointi tapahtuu toisen kunnan alueelle ja matka sinne on lyhempi kuin matka oman asuinkunnan taajamaan, voidaan kuljetuspalvelu myöntää lähimpään asiointikeskukseen.

Essoten alueen kunnissa Mikkeli, Kangasniemi, Hirvensalmi, Mäntyharju, Pertunmaa ja Puumalan sote-matkojen omavastuut määräytyvät 1.12.2021 alkaen Mikkelin Waltti-kertalipun mukaisesti. Waltti-korttivyöhykkeiden sisällä omavastuu määräytyy Mikkelin Waltti-kertalipun mukaan. Mikäli asiakkaan lähtö tai määränpää on Waltti-vyöhykkeen ulkopuolella tai matka tapahtuu kokonaan vyöhykkeen ulkopuolella, niin omavastuu määräytyy matkahuollon vuonna 2014 vahvistetun kilometritaulukon mukaisesti.

Juvan kunta ei kuulu Sansian kuljetuspalveluiden järjestelyn piiriin ja järjestää omavastuiden perinnän eri tavalla. Juvan kunnan sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetuspalveluiden omavastuu määräytyy edelleen Matkahuollon kilometritaksan kertalipun hinnan mukaisesti.

Kuljetuspalvelupäätös on määräaikainen ja voimassa aina kalenterivuoden kerrallaan. Etenkin taajaman ulkopuolella olevissa omaishoitoperheissä sosiaalihuoltolain mukaista kuljetuspalvelun tarvetta arvioitaessa käytetään erityistä harkintaa.

Palvelutaloissa asuville asiakkaille myönnetään kuljetuspalvelu pääsääntöisesti sosiaalihuoltolain mukaisena.

8.2 Sosiaalihuoltolain mukainen kuljetuspalvelu sotainvalideille ja rintamaveteraaneille

Kuljetuspalvelu asiointi - ja virkistysmatkoihin myönnetään ilman tuloihin ja säästöihin perustuvaa harkintaa seuraaville asiakasryhmille:

- sotainvalidit, joiden haitta-aste on vähintään 10 %, ja jotka ovat vahingoittuneet tai sairastuneet vuosien 1939 -1945 sotien johdosta
- sotainvalidit, joiden haitta-aste on 20 % tai enemmän ja vahingoittuminen tai sairastuminen on tapahtunut asepalveluksessa tai YK-tehtävissä ennen vuotta 1991
- Suomessa asuva rintamaveteraani, joka on osallistunut 1939–1945 sotiin, ja jolle on myönnetty rintamasotilastunnus, rintamapalvelustunnus tai rintamatunnus.

Matkojen määrää ei rajoiteta eikä matkojen omavastuuosuutta peritä. Matkat voivat suuntautua oman kunnan lisäksi naapurikuntien alueelle. Myös saattajan matkakulut korvataan. Em. asiakasryhmien kuljetuspalvelun myöntäminen perustuu Valtiokonttorin ohjeistukseen.

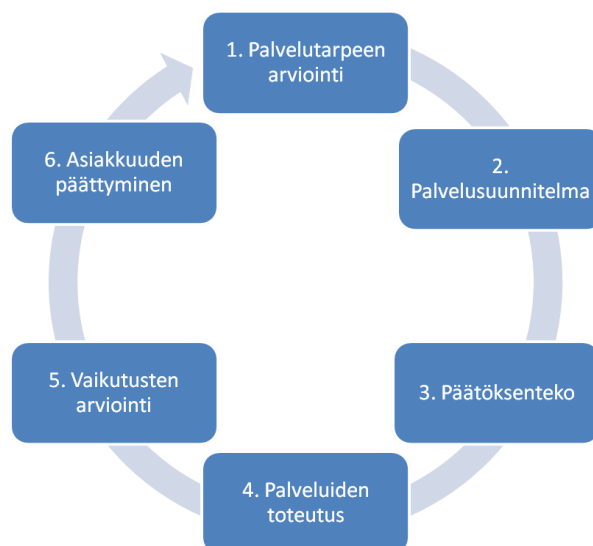
9. ASIAKASPROSESSI

Vammaispalveluiden tehtävänä on tuottaa riittävät, tarkoituksenmukaiset ja oikea-aikaiset kuntayhtymän alueella. Tavoitteena on turvata lakisääteiset vammaispalvelut kuntayhtymän alueella niin, että asiakkaiden subjektiiviset oikeudet ja asiakaslähtöisyys toteutuvat.

Yhteyden saanti ammattihenkilöihin, palvelujen piiriin pääseminen ja asiakkaiden hakemusten käsittely toteutetaan lakisääteisten määräaikojen puitteissa. Asiakas tai hänen edustajansa hakee palveluita ensisijaisesti kirjallisella hakemuksella. Hakemuksia voi tulostaa verkkosivuilta www.essote.fi/lomakkeet tai noutaa kuntayhtymän asiointipisteistä. Hakemukseen tulee liittää alle vuoden vanha lääkäri- tai muu asiantuntijalausunto ja hakemuksessa mainitut muut liitteet.

Asiakkaan palvelun tarvetta arvioidaan ja haetusta palvelusta tehdään aina kirjallinen viranhaltijapäätös. Asiakkaalle tehdään myönnettyjen palveluiden perusteella palvelusuunnitelma. Päätökseen voi hakea muutosta Etelä-Savon sosiaali- ja terveystieteiden kuntayhtymän yksilöasioiden jaostosta.

Asiakasprosessin vaiheet

Kuvio 1. Asiakasprosessin vaiheet

9.1. Palvelutarpeen arviointi

Vammaispalvelulain mukaisten palveluiden ja tukitoimien tarpeen selvittäminen on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä sen jälkeen, kun vammaisen henkilö tai hänen edustajansa on ottanut yhteyttä sosiaalipalveluista vastaavaan viranomaiseen palvelujen saamiseksi.

Saapuneisiin hakemuksiin reagoidaan ottamalla asiakkaisiin yhteyttä. Tarvittaessa hakijaa voidaan pyytää täydentämään saapunutta hakemusta tai liitteitä.

Palvelutarvetta arvioitaessa selvitetään asiakkaan elämäntilannetta ja syitä, jotka luovat palvelun tarpeen. Palvelutarpeen selvittäminen on välttämätön ja kiinteä osa yksilöllisen palvelusuunnitelman valmisteluprosessia. Selvityksen palveluntarpeesta laatii palveluohjauksen työntekijä yhteistyössä asiakkaan ja hänen lähipiirinsä kanssa. Palvelutarpeen selvittämiseen osallistuu tarvittaessa myös muiden ammattiryhmien asiantuntijoita. Usein työvaiheeseen voi liittyä esimerkiksi lausunto- ja lisäselvityspyyntöjä, puheluita, kotikäyntejä ja muita tapaamisia. Osana palvelutarpeen kartoittamista kerrotaan myös asiakkaalle tämän oikeuksista ja velvollisuuksista sekä palveluvaihtoehdoista. Asiakkaalle tehdään kirjallinen päätös haetusta palvelusta.

9.2. Palvelusuunnitelma

Sosiaalihuollon asiakaslain 7 §:n mukaan asiakkaalle on aina laadittava palvelusuunnitelma, ellei kyse ole tilapäisestä neuvonnasta tai ohjauksesta tai suunnitelman laatiminen muutoin ole tarpeetonta. Palvelusuunnitelman laatii palveluohjauksen työntekijä.

Palvelusuunnitelman avulla pyritään saamaan selkeä kokonaiskäsitys asiakkaan elämäntilanteesta, tarpeista ja mielipiteistä sekä asiakkaan tarvitsemista palveluista. Palvelusuunnitelma on laadittava ilman aiheetonta viivytystä. Palvelusuunnitelma on tarkistettava, jos vammaisen henkilön palvelun tarpeessa tai olosuhteissa tapahtuu muutoksia sekä muutoinkin tarpeen mukaan.

Palvelusuunnitelmaa tarkistettaessa selvitetään muutokset asiakkaan tilanteessa ja mahdollisesti aiemmin tunnistamattomat tai uudet palvelun tarpeet. Palvelujen vaikutusten arviointia voivat tehdä asiakkaan kanssa toimivat tai hänen asioihinsa vaikuttavat tahot. Erityisesti asiakkaan oma

näkemyks ja hänen läheistensä arviointi palveluiden vaikuttavuudesta on tärkeää palvelujen suunnittelun kannalta. Palvelusuunnitelmaan nimetään asiakkaan vastuutyöntekijä.

9.3. Päätöksen teko

Päätös tehdään palvelutarpeen arviointiin, hakemuksen liitteenä oleviin sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten selvityksiin, lausuntoihin ja todistuksiin sekä palvelusuunnitelmaan perustuen. Tarvittaessa konsultoidaan myös muita ammattilaisia. Kaikkiin hakemuksiin annetaan aina kirjallinen päätös, josta asiakkaalla on muutoksenhakuoikeus.

Palveluja ja tukitoimia koskevat päätökset on tehtävä ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun vammaisen henkilö tai hänen edustajansa on esittänyt palvelua tai tukitointa koskevan hakemuksen tarvittavine liitteineen, jollei asian selvittäminen erityisistä syistä vaadi pidempää käsittelyaika.

9.4. Asiakkuuden päättymisen

Asiakkuus voi päättyä esimerkiksi asiakkaan muuttaessa pois Essoten alueelta, menehtyessä tai kun asiakas ei tarvitse enää vammaispalveluja tai kehitysvammahuoltoa tai muusta perustellusta syystä palvelujen tarve lakkaa.

10. ASIAKASMAKSUKÄYTÄNTÖ

10.1. Kehitysvammahuollon asiakasmaksut

Kehitysvammaisten erityishuollon palvelut ja kuljetus erityishuollon palveluihin ovat maksuttomia. Ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista voidaan kuitenkin periä maksu. Poikkeuksena on alle 16-vuotiaalle annettava osittainen ylläpito. Palveluohjauksesta, avohuollonohjauksesta ja neuvolatoiminnasta ei peritä asiakkaalta maksuja.

10.1.1. Asiaksmaksut kehitysvammaisten erityishuollon asumispalveluissa

Kunta tai kuntayhtymä voi järjestää kehitysvammaisille henkilöille asumispalveluja kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lainsäädännön mukaan. Erityishuoltolain mukaisessa asumispalvelussa kehitysvammaiset henkilöt maksavat itse vuokran, ateriat, lääkkeet ja kaikki muut jokapäiväiseen elämiseen liittyvät kustannukset.

Essoten erityishuollon asumispalveluissa voidaan asukkaalta periä ylläpitomaksu 25€ / kk.

Asumispalveluissa ylläpitoon kuuluvat asumisesta, ravinnosta ja muusta ylläpidosta aiheutuvat kulut (kuten siivoukseen ja vaatehuoltoon sisältyvät aineet ja tarvikkeet). Muita kuluja ovat asiakkaan käyttämistä palveluista ja tarvikkeista (esim. hygieniatarvikkeet, siivousvälineet ja -tarvikkeet) muodostuneet kustannukset. Maksua ei voi periä henkilökunnan antamasta hoivasta ja tuesta. Yksityiset palveluntuottajat määrittelevät itse ylläpitomaksun, joko erillisenä maksuna tai kulut on huomioitu muuten, esim. vuokrassa. Ylläpitomaksu koostuu asunnon puhtaanapitoon ja henkilökohtaisen hygienian hoitoon luovutetuista tarvikkeista, yhteisten tilojen pientarvikkeista, pyykki- ja kuljetuskustannuksista, internet yhteydestä, virike- ja virkistystoiminnan tarvikkeista sekä yhteisistä harrastusvälineistä.

10.1.2. Päivä- ja työtoiminnan asiaksmaksut

Kehitysvammaisten erityishuollon mukaisessa päivä- ja työtoiminnassa peritään yli 16-vuotiailta asiakkailta ateriamaksu. Päivä- ja työtoiminnan kuljetukset ovat asiakkaalle erityishuoltolain mukaan maksuttomia. Päivä- ja työtoiminnassa asiakkailta voidaan periä materiaalimaksu. Materiaalimaksu on enimmillään työn todellinen materiaalikustannus. Materiaalimaksusta sovitaan aina tapauskohtaisesti asiakkaan kanssa ennen työn aloittamista.

10.1.3. Lyhytaikaisen laitoshoidon maksut

Erityishuollossa lyhytaikaisen, kuntouttavan laitoshoidon maksu on 16,90 euroa hoitopäivältä. Erityishuollossa maksukaton ylittymisen jälkeen lyhytaikainen, kuntouttava laitoshoido on maksutonta. Asiaksmaksuasetuksen 6 a §:ssä tarkoitettu terveydenhuoltomaksujen maksukatto vuonna 2022 on 692 euroa kalenterivuotta kohti.

10.2. Vammaispalvelulain mukaiset asiakasmaksut

10.2.1. Asiakasmaksut vammaispalvelulain mukaisessa palveluasumisessa

Vammaispalvelulain mukaisessa palveluasumisessa vammaiset henkilöt maksavat itse vuokran, ateriat, lääkkeet ja kaikki muut jokapäiväiseen elämiseen liittyvät kustannukset sekä Essoten omissa yksiköissä ylläpitomaksun 25€ / kk. Ylläpitomaksu sisältää mm. siivoukseen ja vaatehuoltoon sisältyvät aineet ja tarvikkeet. Vammaispalvelulain mukaista palveluasumista voidaan järjestää palveluasumisyksikössä tai vammaisen henkilön omassa kodissa.

Yksityiset palveluntuottajat määrittelevät itse ylläpitomaksun, joko erillisenä maksuna tai kulut on huomioitu esim. vuokrassa. Ylläpitomaksu koostuu asunnon puhtaanapitoon ja henkilökohtaisen hygienian hoitoon luovutetuista tarvikkeista, yhteisten tilojen pientarvikkeista sekä pyykki- ja kuljetuskustannuksista.

Vammaispalvelulain mukaisessa päivätoiminnassa vammaiset henkilöt maksavat ateriat sekä kuljetuksista omavastuusuuden. Päivä- ja työtoiminnassa asiakkailta voidaan periä materiaalimaksu. Materiaalimaksu on enimmillään työn todellinen materiaalikustannus.

Materiaalimaksusta sovitaan aina tapauskohtaisesti asiakkaan kanssa ennen työn aloittamista.

10.3. Tukipalvelumaksut

Tukipalveluiden järjestäminen perustuu sosiaalihuoltolain (2014/1301) 20 §:ään ja -asetuksen (1983/67) 9 §:ään. Sen mukaan kotipalveluna järjestetään myös tukipalveluja kuten turva-, ravitsemus-, vaatehuolto- ja hygieniapalveluja sekä kauppa-apua. Tukipalveluiden maksuista ei ole asiakasmaksulainsäädännössä yksityiskohtaista ohjeistusta eikä määräyksiä, joten kunta/kuntayhtymä voi periä niistä päättämänsä maksun. Maksuja määriteltäessä on kuitenkin otettava huomioon lainsäädännössä olevat maksuja koskevat yleissäännökset.

Sotilasvammalain 6a§ mukaan tukipalvelu on maksuton henkilöille, joiden em. lain mukainen haitta-aste on vähintään 20 % ja 1.7.2017 alkaen myös niille, jotka ovat vuosien 1939 - 1945 sotien johdosta vahingoittuneet tai sairastuneet ja joiden haitta-aste on vähintään 10 %.

Vammaispalvelulain mukaan tuki - ja turvapalvelu on maksuton silloin, kun asiakkaalle on myönnetty palveluasuminen kotiin.

KOTIHOIDON TUKIPALVELUMAKSUT 1.1.2022 alkaen	
ATERIAPALVELU	<p>Aamupala, välipala tai iltapala toimipisteessä 3,60 €/kpl Päiväkahvi toimipisteessä (kahvi/tee kahvileipä) 2,60 €/kpl Lounas toimipisteessä 7.50 €/kpl Lounas kotiin kuljetettuna 10,00 €/kpl Päivällinen toimipisteessä 5,50 €/kpl Päivällinen kotiin kuljetettuna 7,00 €/kpl</p> <p>Menukat – ateriapalvelu 10,00 €/kpl. Hinta koskee maksimissaan Menukatin kolmannen hintaryhmän aterioita.</p> <p><u>Ateriapaketti</u> Kotihoidon toimipisteessä sekä kaikissa Essoten kehitysvammaisten asumisen yksiköissä on mahdollista valita ateriapaketti 445 €/kk, joka kattaa vuorokauden kaikki ateriat. Tilapäinen poissaolo keskeyttää ateriamaksun heti.</p>
TURVAPALVELU	<p>Turvapuhelin 35,00 €/kk (4G-turvapuhelin) Paikantava turvapuhelin 50€/kk (paikannusominaisuudella varustettu turvapuhelin) Hinnat sisältävät asennuksen ja huollon. Turvapalveluiden auttajakäynti 12,00 €/käynti. Turvapuhelimen peruslisälaitteet 9,00 €/kpl/kk turvapuhelimeen liitettävät oivhälytin, kaatumishälytin ja palovaroitin.</p> <p>Turvapalvelun lisäranneke puolisolle 5,00 €/kpl/kk</p> <p>Turvapalvelujen liesivahti turvapuhelin asiakkaille 20,00 €/kpl/kk erikseen arvioiden. Asiakas kustantaa itse laitteen asennuksen ja poiston.</p> <p>Kadonnut turvalaite laskutetaan asiakkaalta. Hinta määräytyy laitetoimittajan hinnaston ja kulujen mukaan.</p>
ASIOINTI-, KAUPPA- JA SAATTAJAPALVELUT.	<p>Asiointipalvelu 9,50 €/kerta Jatkuvan ja säännöllisen kotihoidon asiakkaille säännöllisesti toteutettava hoito- ja palvelusuunnitelman mukainen asiointipalvelu sisältyy aikaperusteiseen asiakasmaksuun.</p> <p>Kauppapalvelu 14,50€/kerta</p> <p>Saattajapalvelu kotihoidossa 30,00 €/kerta (tilapäisen ja säännöllisen kotihoidon asiakkaille virka-aikana esim. lääkärissä käynti)</p> <p>Kuljetuspalvelu päivätoiminnan palveluihin 4.60 €/yhdensuuntainen matka</p>

MIKKELISSÄ JA MÄNTYHARJULLA	<p>Yksityisille ryhmille kuntosalin ja muiden toimintaryhmätilojen käyttö kerran viikossa 32.50 €/hlö/lukukausi</p> <p>Omaishoidettavien liikuntaryhmä 25.00 €/hlö/lukukausi</p> <p>Eläkeläisjärjestöt ja yhteistyökumppaneina toimivat muut järjestöt saavat käyttää tilaa maksutta toimintaansa rajattuna aikana.</p>
ERITYISHUOLTOLAIN ASUMISPALVELU JA VAMMAISPALVELULAIN PALVELUASUMINEN	<p>Ylläpitomaksu Essoten omissa yksiköissä 25.00 €/kk</p> <p>Ylläpitomaksuun sisältyy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - siivousvälineet ja puhdistusaineet - vaatehuolto ja pesuaineet - tarvikkeet (WC-tarvikkeet, lamput, roskapussit jne.)

10.4 Jaksohoidon maksut

JAKSOHOIDON MAKSUT 1.1.2022 ALKAEN	
JAKSOHOIDON ASIAKASMAKSU	<ul style="list-style-type: none"> • 35,00 €/hoitopäivä. Maksu ei kerrytä maksukattoa. • Päivähoidolla jaksohoitoyksikössä tarkoitetaan enintään kahdeksan tuntia kerrallaan kestävää palvelua, josta peritään 18,00 €/päivä. Yöhoidolla tarkoitetaan kello 18 ja kello 10 välillä toteutettavaa palvelua, josta peritään 18,00 €/yö. • Päivä- tai yöhoidon ylittäessä sille asetetut aikarajat, asiakasmaksu peritään jaksohoidon hoitopäivän mukaisesti. • Omaishoitajan vapaapäivien aikana toteutettavasta hoidosta peritään asiakasmaksulainsäädännön määräämä maksu 11,60 €/vrk. <p>Palvelu on maksuton asiakkaille, joille on myönnetty tämä palvelu erityishuollon suunnitelman mukaan tai joille on myönnetty vammaispalvelulain mukainen palveluasuminen. Näiltä asiakkailta palvelun ajalta voidaan periä ateriamaksu.</p>

10.5 Lyhytaikaisen ja kiertävän perhehoidon maksut

LYHYTAIKAISEN JA KIERTÄVÄN PERHEHOIDON MAKSUT 1.1.2022 ALKAEN	
LYHYTAIKAINEN PERHEHOITO	<p>Noudatetaan tehostetussa palveluasumisessa perittäviä lyhytaikaishoidon maksuja</p> <p>1) Vuorokausimaksu 35,00 €</p> <p>2) Päivähoito 18,00 €</p> <p>3) Yöhoito 18,00 €</p> <p>4) Omaishoitajan vapaan ajaksi järjestetty hoito 11,60 €</p>
KIERTÄVÄN PERHEHOITAJAN PALVELU	<p>Kiertävän perhehoitajan palvelu asiakkaan kotona:</p> <p>palvelua 3- alle 6 tuntia/kerta 9.00 €</p> <p>palvelua 6-12 tuntia/kerta 18.00 €</p> <p>Palvelu on maksutonta</p> <ul style="list-style-type: none"> - alle 16-vuotiaille asiakkaille, - asiakkaille, joille palvelu on myönnetty erityishuollon palveluna - asiakkaille, joille on myönnetty vammaispalvelulain mukainen palveluasuminen <p>Sopimussuhteisille omaishoitajille kiertävän perhehoitajan palvelu asiointivapaiden yhteydessä on maksutonta. Palvelua voi saada maksuttomana 3-6 tuntia/viikko.</p>

11. Henkilökohtaisen avustajan palkkio

Yhteiseksi on määritelty seuraavat taksat ja etuudet:

Henkilökohtaisen avustajan tuntipalkka	Palkkaryhmä A: 10,70 €/h Palkkaryhmä B: 11,90 €/h
Työosuusraha, avotyösopimus	5,00 -12,00 €/päivä
Työosuusraha, toimintakeskuksen työtoiminnassa	2,80 - 6,00 €/päivä
Työosuusraha, päivätoiminta	0,00€

Linkejä:

www.essote.fi

Sosiaali- ja potilasasiamies, sosiaali.potilasasiamies@essote.fi, p. 044 351 2818

Henkilökohtaisen avun koordinaattori www.essote.fi

Heta – Henkilökohtaisten Avustajien Työntekijöiden Liitto ry www.heta-liitto.fi

Etelä-Savon Sosiaali- ja terveysalan järjestöjen ESTERY ry www.estery.fi

THL, vammaispalvelun käsikirja <https://www.thl.fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja>

Kynnys ry www.kynnys.fi